

บทความวิจัย (Research Article)

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

Transmission Process in Saw Duang of Assistant Professor Dr. Suwannee Chooseen

นันธณีย์ เวียงหงษ์, สุพัตรา วิไลลักษณ์,* พิมลมาศ พร้อมสุขกุล

วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Nantenee Veanghong, Supatra Vilailuck,* Pimonmas Promsukkul

College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

bllnantenee@gmail.com, Supatra.vi@bsru.ac.th, pimonmas.pr@bsru.ac.th

Received: July 24, 2025 / Revised: October 16, 2025 / Accepted: October 28, 2025

บทคัดย่อ

การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านดนตรีไทยโดยเฉพาะการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ซึ่งเป็นเครื่องสายที่มีเสียงเป็นเอกลักษณ์ มีหน้าที่ดำเนินทำนองหลักในวงเครื่องสาย จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางทฤษฎี ทักษะในการปฏิบัติ และความเข้าใจลักษณะเฉพาะของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญทั้งในแวดวงการศึกษาดนตรีไทยและการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในวงกว้าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้เชี่ยวชาญในการบรรเลงเครื่องสายไทยทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ซอด้วง ซออู้และซอสามสาย จนได้รับการขนานนามว่า “นางพญาสามซอ” ซึ่งได้รับรางวัลสถิตียอดเยี่ยมในรอบ 25 ปี ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวเครื่องสายไทยครบทั้ง 3 ประเภท มีบทบาทในการสอน การเป็นวิทยากร กรรมการตัดสิน และผู้ส่งเสริมดนตรีไทยในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก และยูทูบ ซึ่งช่วยขยายโอกาสในการเรียนรู้สู่สาธารณชน

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตของการวิจัย คือ 1) การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปัจจุบันสอนเอกซอด้วง ชั้นปีที่ 1-4 ในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนักศึกษาเอกซอด้วง 2 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 คณะ

* Corresponding author, email: Supatra.vi@bsru.ac.th

ศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีของ อลิซาเบธ สไตเนอร์ ที่แบ่งองค์ประกอบการเรียนรู้ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระ ด้านบริบทการเรียนการสอน 3) ด้านระยะเวลามีขอบเขตระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2568

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ 2) การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และ ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ นักศึกษาเอกซอด้วง สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ทักษะเครื่องสายไทย 2 และรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 6 รวมทั้งหมด 2 คน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำมาจัดกลุ่มและประมวลข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อสรุป และ 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้รูปแบบการตีความแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านผู้สอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นผู้ที่มีพื้นฐานและประสบการณ์การบรรเลงซอด้วงมาอย่างยาวนาน เริ่มเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน มีผลงานด้านการประกวด การสอน และการอบรมที่โดดเด่นอย่างต่อเนื่อง มีผู้เรียนที่สอบเข้าศึกษาต่อด้วยความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย และได้รับรางวัลระดับประเทศหลายรายการ 2) ด้านผู้เรียน มีการคัดเลือกผู้เรียนโดยผู้สอน โดยพิจารณาจากคุณลักษณะหลายด้าน เช่น ทักษะ บุคลิกภาพ ไหวพริบ และเป้าหมายของผู้เรียน ผู้เรียนในปัจจุบันที่ได้รับการถ่ายทอดมีจำนวน 2 คน ซึ่งมีพื้นฐานการบรรเลงมาก่อนและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านเนื้อหาสาระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้เนื้อหาตามหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ โดยในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 เน้นเพลงพื้นฐาน เช่น เพลงฉิ่งพระฉั่น เพลงมหาชัย และในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 6 เน้นเพลงเดี่ยว เช่น เพลงนกขมิ้น และพญาครุฑ ใช้การประเมินตามสภาพจริง ใน 3 ระยะ ได้แก่ ก่อน ระหว่าง และหลังการถ่ายทอด 4) ด้านบริบทการเรียนการสอน ใช้ห้องทำงานส่วนตัวในการถ่ายทอดซอด้วง ใช้แนวทางการบรรเลงซอสูตร 17 เสี้ยวเสียง ของครูวรยศ สุขสายชล เพื่อฝึกความแม่นยำของเสียง ใช้วิธีถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ เรียนตัวต่อตัว ใช้เทคนิคการฝึกกระบวนการคิดของผู้เรียน และใช้คลิปวิดีโอและโน้ตเพลงเพื่อเสริมความเข้าใจ

ทั้งนี้ กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความโดดเด่นทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดที่เป็นระบบ งานวิจัยนี้จึงสามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทยโดยเฉพาะซอด้วง ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา รวมถึงใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่ต้องการศึกษาวิธีการถ่ายทอดที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

คำสำคัญ : กระบวนการถ่ายทอด / การบรรเลงซอด้วง / สุวรรณี ชูเสน

Abstract

The transmission of knowledge in Thai music, particularly in the performance of the Saw Duang a traditional string instrument with a distinctive melodic role in ensembles requires not only theoretical knowledge and practical skills but also an understanding of the learners' individual characteristics. This study aims to examine the process of transmitting Saw Duang performance by Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen, who is widely recognized for her significant contributions to Thai music education and the development of students' potential across various contexts.

Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen, Associate Dean of the Faculty of Fine and Applied Arts at Bunditpatanasilpa Institute under the Ministry of Culture, is an expert in performing all three traditional Thai string instruments: Saw Duang, Saw U, and Saw Sam Sai. She has earned the title of “Queen of the Three Saws” due to her outstanding achievements, including winning top national awards in solo competitions across all three instruments over the past 25 years. Her contributions extend beyond performance, encompassing teaching, lecturing, serving as a judge in competitions, and promoting Thai music through online media platforms such as Facebook and YouTube, thereby expanding access to Thai music learning to the general public.

This research was conducted during February–March 2025, focusing on the teaching and learning process of Saw Duang performance under the instruction of Asst. Prof. Dr. Suwannee Choosen. The study adopted a qualitative research methodology (Qualitative Research) to explore and analyze the methods and components involved in her transmission process.

The researcher conducted the study using the following procedures: 1) Reviewing concepts, theories, and related studies, particularly the learning theory of Elizabeth Steiner (1988), which identifies four key elements of learning: the teacher, the learner, the content, and the teaching–learning context. This theory served as the main analytical framework for this study. 2) Identifying key informants: The participants were divided into two groups. The primary informant was Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen, and the secondary informants were

two Saw Duang major students from the Thai Music program, Faculty of Fine and Applied Arts, Bunditpatanasilpa Institute, who were enrolled in Thai String Instrument Skills 2 and 6 courses. 3) Data collection: Data were gathered from documents, articles, electronic media, interviews, and non-participant observations. The collected data were then organized, categorized, and synthesized to draw conclusions. 4) Data analysis: An inductive interpretive approach was used based on Steiner's theoretical model to interpret the data and summarize the findings.

The research findings highlighted four main aspects of the transmission process: 1) Teacher: Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen possesses extensive experience and expertise in Saw Duang performance. She began learning the instrument at the elementary level and studied under several expert teachers. Her teaching, training, and competitive achievements have been consistently outstanding, and her students have demonstrated exceptional talent, gaining national recognition in music competitions. 2) Learners: Students are carefully selected by the teacher based on multiple criteria, including musical skill, personality, aptitude, and individual learning goals. The current participants had prior experience in Saw Duang performance and demonstrated ongoing skill development under the instructor's guidance. 3) Content: Instruction follows the Faculty's curriculum. Thai String Instrument Skills 2 focuses on foundational pieces such as Ching Phra Chan and Mahachai, while Skills 6 emphasizes solo repertoire, including Nok Kamin and Phaya Khruan. The assessment method is authentic, conducted in three stages: before, during, and after instruction, allowing both formative and summative evaluation of learners' progress. 4) Context: Instruction occurs in a personal studio setting. The teacher employs the "17-tone system" technique developed by Master Vorayot Suksayachon to train pitch accuracy. The transmission method follows the oral tradition, delivered through one-on-one lessons, supplemented by cognitive training techniques, video clips, and musical scores to enhance students' understanding and retention.

Overall, the findings indicate that the transmission process of Saw Duang performance by Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen effectively integrates the four components of Steiner's learning theory. Her teaching emphasizes personalized guidance, practical musicianship, and a deep understanding of Thai musical aesthetics.

The study demonstrates that the transmission of Saw Duang performance by Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen is notable not only for its content but also for its systematic

and structured methodology. The findings offer valuable insights for Thai music education, especially in teaching Saw Duang, applicable to both primary and higher education contexts. Furthermore, this study provides a reference for instructors seeking effective teaching strategies to cultivate students' musical potential, preserve traditional Thai music, and promote its appreciation among broader audiences.

In conclusion, the research highlights the importance of combining theoretical knowledge, practical skills, and learner-centered approaches in the transmission of traditional Thai music. The systematic methods employed by Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen, alongside her extensive experience and expertise, ensure that learners not only acquire technical proficiency but also develop a deep appreciation for Thai music culture. The study period, research framework, and analytical approach firmly demonstrate the direct application of Elizabeth Steiner's learning theory, reaffirming its relevance to Thai traditional music pedagogy. This study contributes to the understanding of effective music pedagogy and serves as a guideline for both educators and researchers interested in the preservation and dissemination of Thai musical heritage.

Keywords: Instructional Process / Saw Duang Performance / Suwannee Choosen

ซอด้วงมีบทบาทสำคัญในวงเครื่องสาย โดยเป็นผู้นำวงและดำเนินทำนองหลัก ส่วนในวงมโหรี ซอด้วงทำหน้าที่ดำเนินเนื้อเพลงเท่านั้น เนื่องจากระนาดเอกทำหน้าที่เป็นผู้นำวงแทน วิธีบรรเลงซอด้วงมีทั้งทำนองเก็บและทำนองอ่อนหวาน ตามลักษณะของบทเพลงซอด้วงยังสามารถบรรเลงแล้วทำให้เกิดอารมณ์โศกเศร้า คร่ำครวญ หรือดุดันได้ดี จึงนิยมใช้บรรเลงเพลงเดี่ยว เช่น เพลงพญาโคก และเพลงนกขมิ้น¹ เพื่อให้ซอด้วงบรรเลงได้อย่างมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนและถ่ายทอดวิธีการเล่นที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบัน

การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ผู้สอนควรเริ่มจากการฝึกให้ผู้เรียนให้บรรเลงเสียงของเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ โดยยังไม่จำเป็นต้องเริ่มจากการเล่นบทเพลง เช่น การสีซอสายเปล่าโดยยังไม่ต้อง

¹ Teerapong Komprong, "Methods of Making Saw-Duang by Master Manoch Pudpong," *Journal of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University* 5, 1 (2018): 19. (in Thai)

ลงนิ้ว ต่อไปจึงให้ไล่เสียงเรียงกันและข้ามขึ้นเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ง่ายไปหายาก ในขั้นนี้ควรฝึกโสตประสาทของผู้เรียน โดยเน้นการรู้จักและฝึกการเทียบเสียงในเครื่องดนตรีที่ตนกำลังศึกษา ก่อนเข้าสู่การต่อเพลงที่สั้น ๆ และง่าย ๆ เช่น ด้นเพลงฉิ่งจระเข้หางยาว เป็นต้น แล้วจึงค่อยเลื่อนการต่อเพลงให้ยากขึ้นทุก ๆ ที ตามลำดับความสามารถของผู้เรียน ในขั้นนี้ควรจะสอนให้รู้จักจังหวะไปด้วย เช่น จังหวะฉิ่งและฉับว่าจะตรงกับทำนองเพลงตรงไหน สอนให้รู้ว่าทำนองอย่างไรใช้แทนกันได้บ้าง การเปรียบเทียบทำนองที่แตกต่างกันช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละบทเพลงได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้กลวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกันออกไปแล้วมีความยากเท่ากันหรือตรงกันอย่างไรให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจนการพัฒนาในขั้นต่อไปขึ้นอยู่กับฝีมือ ความสนใจและความเข้าใจของผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งผู้สอนจะเป็นคนเลือกแนวทางที่เหมาะสมต่อไป²

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเล็งเห็นถึงศักยภาพและประสบการณ์ของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งมีบทบาทโดดเด่นในการบรรเลงซอด้วงและในวงการดนตรีไทยที่ได้รับการขนานนามว่า “นางพญาสามซอ”³ แม้ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้รับการยกย่องในวงการดนตรีไทย แต่ยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของท่านอย่างเป็นระบบ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจแนวทาง เทคนิค และกลวิธีในการพัฒนาทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียน การศึกษาการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาแสดงให้เห็นว่า การถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีไทยต้องอาศัยแนวทางการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ⁴ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนซอด้วงในระดับอุดมศึกษาได้ การศึกษาค้นคว้านี้แบ่งการถ่ายทอดออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ครูผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) บริบทการเรียนการสอน โดยการศึกษาที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาของอลิซาเบธ สไตเนอร์⁵ ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ เป็นระบบและครอบคลุมยิ่งขึ้น

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน เพื่อทำความเข้าใจแนวทางการสอน เทคนิค และกลวิธีที่ใช้พัฒนาทักษะการบรรเลงซอ

² Sangopsuek Thammavitharn, *Thai Music Ensemble*, 5th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2002), 200-205. (in Thai)

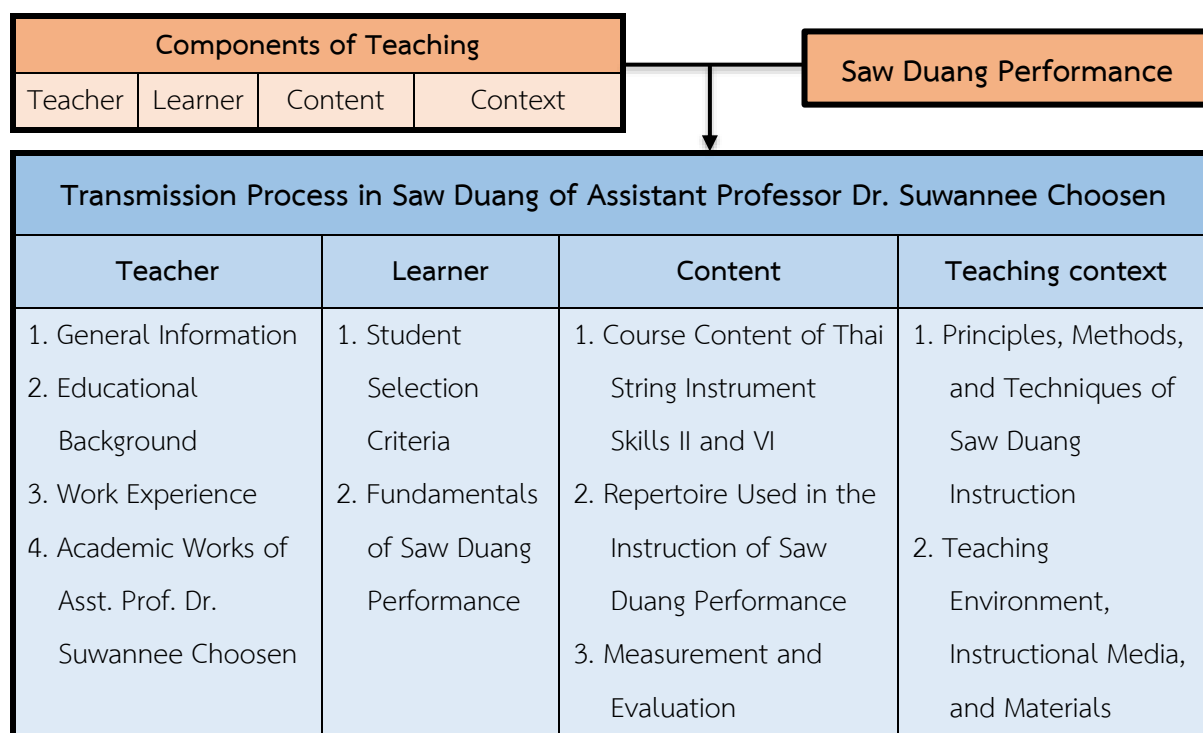
³ Santi Udomsri (Lecturer, Music Program, BUUMusic), interview by Nantene Veanghong, September 9, 2024. (in Thai)

⁴ Sunat Rerksomphot and Peerapong Sitthiamorn, “A Model of Thai Music Learning and Instruction Management of Secondary Schools under the Office of The Basic Education Commission Bangkok Metropolitan,” *Academic Journal Phanakhon Rajabhat University* 8, 2 (2017): 201. (in Thai)

⁵ Narutt Suttachitt, *Music Education: Principles and Key Concepts*, 11th ed. revised and updated edition. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2023), 4-7. (in Thai)

ด้วงให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกรอบแนวคิดของอลิซาเบธ สไตเนอร์ ที่แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา และบริบทการเรียนรู้การสอน เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Figure 1 Theoretical Framework

วิธีการดำเนินงานวิจัย (Methodology)

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย การบรรเลงซอด้วง บริบทการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
- การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สอน และผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้เรียน
- การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้
 - ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง และข้อมูลจากการสังเกตการเรียนการสอนของผู้สอน
 - นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาจัดกลุ่ม แล้วประมวลเข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อสรุป
- วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้รูปแบบการตีความแบบอุปนัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านเนื้อหาสาระ 4) บริบทการเรียนการสอน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอข้อค้นพบตามกรอบของทฤษฎีการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านผู้สอน โดยแบ่งการนำเสนอเป็นประเด็นย่อย 5 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ประวัติการศึกษา ภูมิหลังด้านดนตรี ประวัติการทำงาน และผลงาน สามารถแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

Table 1 Summary of Teaching Background and Achievements of
 Asst. Prof. Dr. Suwannee Choosen

Teacher: Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen				
General Information	Educational Background	Background in Thai Music	Work Experience	Works and Contributions
- Born on May 16, 1979 - Father: Mr. Wichai Choosen Mother: Mrs. Bualun Woramanakul - Married to Mr. Krisana Meesin - Current address: 214-215 Khu Khwan Hansaa 5 Village, Moo 8, Suan Luang Sub - district, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province	- Completed Grades 1-6 at Wat Mongkolwararam School, Bangkok. - Completed Grades 7-12 at Debsirin Romklao School. - Earned Bachelor's and Master's degrees in Thai Music, Chulalongkorn University. - Pursued a Doctorate in Musicology at Khon Kaen University.	- Asst. Prof. Dr. Suwannee started learning the Saw U at Grade 1. - Switched to playing Saw Duang from Grade 4. - Studied under Teachers Teera, Worayot, and Kamonrat. - Currently continues to receive guidance and teach Thai music from these teachers	- Began teaching Thai music in 1995. - Worked part - time at several universities. - Served as trainer and judge in music contests. - Now lecturer and Deputy Dean at the Faculty of Music and Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute.	- Won solo Saw Duang and mixed ensemble contests (1995-1997). - Students admitted to top Thai high schools. - Students advanced to major Thai universities. - Represented Thai music at 2001 World Music Festival, Pakistan. - Received Outstanding Youth and Alumni awards

2. ด้านผู้เรียน คือ ผู้ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงจาก ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน และผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์เฉพาะของผู้สอน ซึ่งรายละเอียดสามารถสรุปได้ดังนี้

Table 2 Summary of student selection criteria and background of Saw Duang students taught by Asst. Prof. Dr. Suwannee Choosen

Learner	
Student Selection Criteria	Student Background
1. Physical ability (must play Saw Duang; visually impaired allowed if can read Braille) 2. Playing skills (potential to develop even from zero) 3. Intelligence and quick thinking (based on grades and interview responses) 4. Previous experience (to guide student development) 5. Personality and behavior (observed during interview) 6. Diligence and discipline (practice hours per day) 7. Attitude (confidence in playing) 8. Goals and motivation (future plans and expectations)	Registered in Thai String Skills 2 and 6 courses; directly taught by Asst. Prof. Dr. Suwannee Choosen Sample students: - Thai String Skills 2: Prior Saw Duang experience; one year of study with the professor. - Thai String Skills 6: Prior Saw Duang experience; two years of study with the professor.

3. ด้านเนื้อหาสาระ การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน สามารถสรุปได้ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 2) บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง 3) การวัดและประเมินผล ดังนี้

Table 3 Summary of instructional content in Saw Duang performance

Content		
Course Content of Thai String Instrument Skills II and VI	Songs Used in Saw Duang Instruction	Assessment and Evaluation
- The teaching content follows the curriculum of Thai String Instrument Skills II and VI. - Skills II focuses on group performance using classical songs such as Ching Phra Chan and Mahachai. - Skills VI emphasizes solo performance with advanced pieces like Nok Kamin and Phaya Khruan. - Students are required to study at least two selected pieces in each course.	- Songs are selected from the curriculum and matched to each student's skill level and suitability. - Ching Phra Chan and Mahachai are used for Skills II instruction. - Nok Kamin and Phaya Khruan are used for Skills VI instruction. - The instructor prioritizes songs that suit each student's level.	- Evaluation occurs in three phases: before, during, and after instruction. - Pre-assessment identifies students' initial abilities. - During instruction, progress, discipline, and participation are monitored. - Post-assessment includes solo and group performances, including stage shows.

4. ด้านบริบทการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้สรุปด้านบริบทการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ

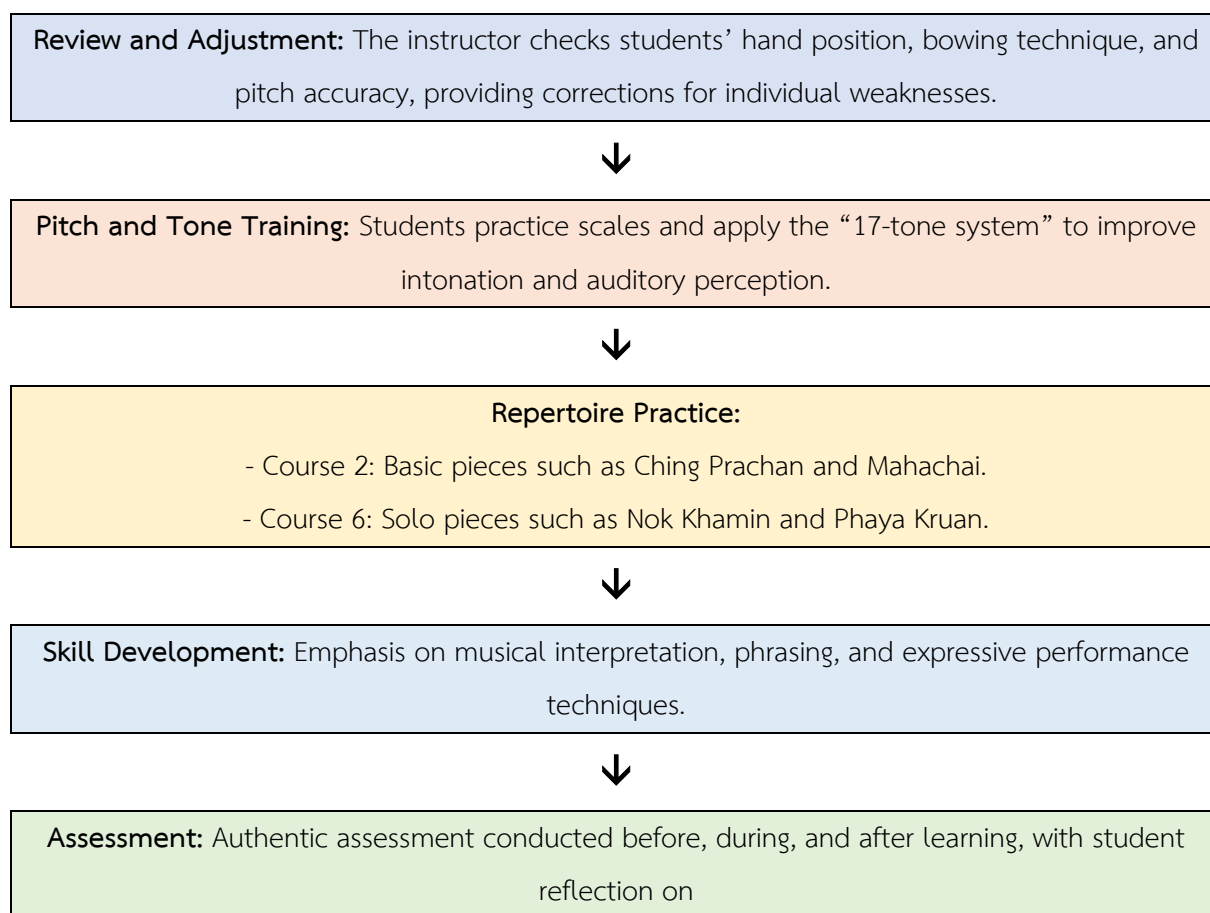
1) หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง 2) สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด 3) สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

Table 4 Summary of the instructional context in Saw Duang performance

Context		
Principles, Methods, and Techniques for Transmitting the Performance of Saw Duang	Learning Environment for Saw Duang Instruction	Teaching Media and Materials Used in Instruction
Principles: 1) Based on the content of the Thai string instrument skills course. 2) Applying the theory of Saw performance with 17-tone system. determination. 3) Emphasizing accurate performance and conveying the essence of the music. Methods: 1) Oral and one-on-one teaching. 2) Slow demonstration by phrase. 3) Detailed explanation of techniques. 4) Emphasis on accuracy. Techniques: 1) Emphasis on cognitive restructuring. 2) “Sensor” mindset technique. 3) Repetitive phrase by phrase practice. 4) Constant review and connection of previous phrases.	Lessons conducted in the instructor’s private office: Learning takes place in a private office on the 2nd floor of the Faculty of Fine and Applied Arts. Quiet and focused learning atmosphere: The space is calm and free from disturbances, helping students concentrate fully during lessons. Supports close and clear communication: The setting allows the teacher to demonstrate and observe closely, making explanations and corrections more effective. Flexible location with emphasis on quietness: While the office is preferred, any quiet and suitable place can be used for instruction	Uses two Saw Duang instruments: One for the instructor and one for the student to play simultaneously and observe each other. If only one instrument is available: The student uses it while the instructor provides detailed explanations instead of playing. Uses YouTube videos as teaching aids: Students listen to or watch performances before lessons to better understand the melody. Uses music scores as learning materials: Helps students build a foundation and grasp the song before practicing.

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ลำดับขั้นของกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

Figure 2 Transmission Process in Saw Duang of Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอน สามารถสรุปผลได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้สอน จากการศึกษาพบว่า ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วง กล่าวคือ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ไม่ได้เกิดในครอบครัวที่เป็นนักดนตรี แต่ได้หัดเล่นซออยู่ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากครูประจำชั้นของตนเองเป็นครูสอนดนตรีไทย แล้วก็หัดเล่นซอด้วงมาตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน มีฝีมือในการบรรเลงซอด้วงที่ดีมาก โดยตนเองได้ศึกษาการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วง ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก

การทำงานของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ทำเกี่ยวกับด้านการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วง เช่น การเป็นศิลปินในกลุ่มดนตรีไทยบ้านต่าง ๆ การเป็นอาจารย์พิเศษสอนทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย ให้กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นครูพิเศษในการสอนดนตรีไทยตามโรงเรียน เช่น โรงเรียนทรงวิทยาเทพารักษ์ วิทยาลัยพณิชยการบางนา และวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พณิชยการ เป็นวิทยากรในการอบรมหลักสูตรดนตรีไทยและเป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยหลากหลายเวทีจนถึงปัจจุบัน ยังทำผลงานทางด้านวิชาการจนได้เป็นรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน มีประสบการณ์ในการประกวดการบรรเลงซอด้วงของตนเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึง ปี 2553 เช่น ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสาย ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอด้วง เพลงนกขมิ้น สามชั้น รางวัลนักดนตรียอดเยี่ยมในการบรรเลงซอด้วง ชนะเลิศเหรียญทองการเดี่ยวซอด้วง เพลงพญาครุฑ สามชั้น ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง เพลงทะเล สามชั้น ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง เพลงม้วยยอง สามชั้น ชนะเลิศการประกวดทำเพลงเดี่ยวซอด้วง เพลงพญาโคก สามชั้น

นอกจากนี้ ยังมีประสบการณ์การถ่ายทอดให้ผู้เรียนที่ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นต่าง ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ระดับอุดมศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพาและยังมีผลงานการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับรางวัลระดับชาติตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540-2554 เช่น ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงซอด้วง เหรียญเงินซอด้วง รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดวงมโหรี รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอด้วง รางวัลชมเชยการประกวดเดี่ยว ซอด้วง 2 รางวัล เป็นต้น ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้รับรางวัลเกียรติยศเกี่ยวกับด้านดนตรีไทย ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2538-2567 คือ รางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ รางวัลผู้ทำกิจกรรมดีเด่น รางวัลเยาวชนคนดีมีศีลธรรม ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุนนริศรานุกุลวงศ์เป็นตัวแทนในการเผยแพร่ดนตรีไทย สติยอดเยี่ยมในการชนะเลิศการประกวดเครื่องสายไทย (ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย) และรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น เป็นต้น⁶

2. ด้านผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า ผู้สอน มีการคัดเลือกผู้เรียนทั้งหมด 8 ข้อ คือ 1) คัดเลือกจากลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน สามารถสีซอด้วงได้ ทั้งนี้จึงไม่ปิดกั้นผู้พิการในการเรียน เช่น ผู้พิการทางสายตา

⁶ Suwannee Choosen (Assoc. Dean, Music & Dramatic, BPI), interview by Nantene Veanghong, March 10, 2025. (in Thai)

เป็นต้น 2) คัดเลือกจากทักษะการบรรเลงซอด้วง ซึ่งสังเกตแต่ละคนว่าคนไหนสามารถนำไปต่อยอดได้แม้ว่าจะเริ่มที่ 0 ก็ตาม เพียงแค่คนที่ไม่มีพื้นฐาน ต้องมีความขยันมากกว่าผู้อื่น 3) คัดเลือกจากสติปัญญาและไหวพริบของผู้เรียน มีการดูจากแฟ้มสะสมผลงาน เกรดเฉลี่ยแต่ละวิชาและการตอบคำถามของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีไหวพริบจากการตอบคำถามอย่างไร 4) คัดเลือกจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน คือการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างไร 5) คัดเลือกจากบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของผู้เรียน เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาต่อให้กับผู้เรียนภายหลัง 6) คัดเลือกจากความขยันหมั่นเพียรและความมีระเบียบวินัย เป็นการถามเชิงคำถามว่าเคยซ้อมวันละกี่ชั่วโมงหรือแบ่งเวลาซ้อมอย่างไร 7) คัดเลือกจากทัศนคติของผู้เรียน ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ถามเป็นเชิงคำถามว่าผู้เรียนมองตัวเองเป็นอย่างไรในการบรรเลงดนตรีไทยของตัวเอง สามารถเล่นได้หรือไม่ได้ หรือมีความมั่นใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน 8) คัดเลือกจากเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ครั้งนี้ไปต่อยอดเป็นอะไรในอนาคต โดยปัจจุบันผู้ลงทะเบียนเรียนทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 มี 2 ท่าน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงกับผู้สอนมาแล้ว 1-2 ปี⁷

3. ด้านเนื้อหาสาระ จากการศึกษาพบว่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 อย่างคือ

3.1 เนื้อหาสาระรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 โดยเนื้อหาสาระรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 ได้ใช้มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเกร็ดและ/หรือเพลงดับ (สองชั้นและ/หรือสามชั้น) ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องสายไทยไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษาจากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงฉิ่งพระฉั่น เพลงมหาชัย เพลงดับสมิงทอง สองชั้น เพลงดับกระบี่สืบทสองชั้น เพลงดับราชอิริราช สองชั้น เพลงดับพระลอ สองชั้น เพลงดับบุหล่ง เพลงดับลมพัดชายเขา สามชั้น เพลงดับนางนาค สามชั้น เพลงดับทะเลแย สามชั้น และเพลงดับนครสวรรค์ เป็นต้น และทักษะเครื่องสายไทย 6 ได้ใช้มาตรฐานหลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเดี่ยว ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงจินตนิมิตใหญ่ สองชั้น เพลงสารถิ สามชั้น เพลงพญาโคก สามชั้น เพลงพญาครุฑ สามชั้น เพลงสุดสงวน สามชั้น เพลงนกขมิ้น สามชั้น เพลงแขกมอญ สามชั้น เพลงดอญรูป สามชั้น เพลงทะเลแย สามชั้น เพลงเชิดนอก และเพลงลาวแพน เป็นต้น

3.2 บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง พบว่า ผู้สอนได้ใช้บทเพลงในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตรงตามเนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 คือ เพลงฉิ่งพระฉั่น และเพลงมหาชัย ของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และเพลงนกขมิ้น สามชั้น เพลงพญาครุฑ สามชั้น ของรายวิชาเครื่องสายไทย 6 เป็นการฝึกทักษะการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง จึงทำให้ สอดคล้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับเฉพาะด้าน ที่ผู้เรียนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 39 หน่วยกิต ตามมาตรฐานของหลักสูตร

⁷ Suwannee Choosen, interview. (in Thai)

3.3 การวัดและประเมินผล โดยผู้สอนประเมินตามสภาพจริง แบ่งได้เป็น 3 ครั้ง คือ 1) ก่อนได้รับการถ่ายทอด โดยผู้สอนดูทักษะของผู้เรียนแต่ละคนก่อนว่าเป็นอย่างไร 2) ระหว่างการได้รับการถ่ายทอด ซึ่งผู้สอนสังเกตความก้าวหน้าของแต่ละคนว่ามีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดูจิตพิสัยและระเบียบวินัย การขาด ลา มาสายและความขยัน 3) หลังได้รับการถ่ายทอด เป็นการสอบกลางภาคและปลายภาค ผู้สอนดูจังหวะ คุณภาพของเสียง ความแม่นยำ ทั้งการบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงรวมวงและการแสดงบนเวที นอกจากการบรรเลงที่ถูกต้องก็ต้องดูความไหวพริบ ความมั่นใจของแต่ละคน จากที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์⁸ ที่กล่าวว่า การประเมิน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการวัดผลเป็นค่าตัวเลขหรือคะแนน แต่เป็นการประเมินผลจากสภาพที่เห็น โดยไม่มีการวัดเป็นคะแนน แต่ก็จะนำมาประเมินตีค่าว่าดีมากน้อยเพียงใดเป็นเกรด คือ A, B, C, D เป็นต้น

4. บริบทการเรียนรู้การสอน จากการศึกษาพบว่า ผู้สอน ได้ใช้บริบทการถ่ายทอด ดังนี้

4.1 หลักการ วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยผู้สอนได้ใช้หลักการสำคัญทั้งหมด 3 อย่าง คือ 1) ยึดตามเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งยึดตามหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) ใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสียงเสียง เป็นทฤษฎีของวรายศ สุขสายชล ผู้เชี่ยวชาญด้านซอ สำนักดัดกลศึก⁹ 3) เน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลงวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยใช้วิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ และเลือกบทเพลง ตามความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนจะบอกโน้ตและบรรเลงให้ผู้เรียนดูก่อนอย่างช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจมากขึ้น หลังจากนั้นก็จะให้ผู้เรียนทำการฝึกซ้อมด้วยตัวเอง ระหว่างนี้ ผู้สอนเพิ่มเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยการให้ผู้เรียนฝึกจัดการระบบความคิดให้กับตนเอง ไม่ใช่ว่าจำอย่างเดียว แต่ต้องใช้ระบบความคิดให้ถูกต้อง และให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าตรงไหนควรปรับเปลี่ยน

4.2 สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด ผู้สอนได้ใช้สถานที่ในการถ่ายทอดเป็นห้องทำงานของตนเอง เนื่องจากเป็นห้องที่มีความเงียบสงบ เหมาะกับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีความใกล้ชิด โดยมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด คือ จะใช้ซอด้วงของ ผู้สอน 1 คัน และของผู้เรียนอีก 1 คัน ถ้าหากว่ามีซอด้วงแค่ 1 คัน ก็จะทำให้ผู้เรียนใช้ ส่วนผู้สอนก็จะคอยอธิบายให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังได้ใช้คลิปวิดีโอจาก YouTube และการใช้โน้ตเพลงเพื่อเป็นการเพิ่มเติมก่อนการถ่ายทอด

⁸ Narutt Suttachitt, 265-266. (in Thai)

⁹ Suwannee Choosen, "Sen Sai Lai Saw: The Creation of Thai Music from the Meaning of Line" (Research Report, Bunditpatanasilpa Institute, 2020), 13-18, <https://www.bpi.ac.th/upload/media/2022/05/6790628c4984e01b9.pdf>. (in Thai)

ผลการศึกษาพบว่า ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความเชี่ยวชาญด้านซอด้วง ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้รับการคัดเลือกและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เน้นบทเพลงตามหลักสูตร ควบคู่กับการฝึกเสียง จังหวะ และเทคนิคการบรรเลง ใช้การสอนแบบมุขปาฐะ สาธิต และประเมินตามสภาพจริง พร้อมใช้สื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดมีลำดับชัดเจน ตั้งแต่การเตรียมพื้นฐาน การฝึกปฏิบัติ จนถึงการ ประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของอลิซาเบธ สไตเนอร์

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายออกเป็น 4 ประเด็น โดยใช้อ้างอิงประกอบทฤษฎีทางการศึกษาของอลิซาเบธ สไตเนอร์ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน พบว่า ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลงซอด้วงและการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้กับผู้เรียน ซึ่งได้แสดงบทบาทมุ่งหวังในการแนะนำการเรียนรู้ให้ผู้อื่นในระบบ การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อลิซาเบธ สไตเนอร์¹⁰ ที่กล่าวถึงการศึกษาที่มีครูเป็นส่วนประกอบ คือ เป็นผู้แสดงบทบาทซึ่งมุ่งหวังในการแนะนำการเรียนรู้ให้ผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ผู้สอนมีความรู้และ ความสามารถในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านผู้เรียน พบว่า นอกจากทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียนแล้ว ผู้สอนยังต้องศึกษาถึงอุปนิสัย ของผู้เรียนว่าเมื่อได้รับการถ่ายทอดแล้ว ผู้เรียนจะนำไปพัฒนาต่ออย่างไร แม้ว่าผู้เรียนจะเริ่มต้นด้วยศูนย์ ดุห์ทัศนคติของผู้เรียนและเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบัน ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้สอนการบรรเลงซอด้วงใน รายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะ เครื่องสายไทย 6 จำนวนทั้งหมด 2 ทาน โดยเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทักษะ การบรรเลงซอด้วง¹¹

3. ด้านเนื้อหาสาระ พบว่า ผู้สอนได้ใช้เนื้อหาสาระและบทเพลงในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตาม หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทยคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในด้านการวัดและ ประเมินผล โดยประเมินตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ณรุทธ์ สุทธจิตต์¹² ที่กล่าวว่า การประเมินไม่ จำเป็นต้องเกิดจากการวัดผลเป็นค่าตัวเลขหรือคะแนน แต่เป็นการประเมินผลจากสภาพที่เห็น โดยไม่มีการวัด เป็นคะแนน แต่ก็จะนำมาประเมินตีค่าว่าดีมากน้อยเพียงใดเป็นเกรด คือ A, B, C, D เป็นต้น

4. ด้านบริบทการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนได้ใช้หลักการ วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลง ซอด้วง เป็นการถ่ายทอดในระดับอุดมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรม

¹⁰ Narutt Suttachitt, 4-7. (in Thai)

¹¹ Suwannee Choosen, interview. (in Thai)

¹² Narutt Suttachitt, 265-266. (in Thai)

ศิลปากร¹³ ที่ได้อธิบายว่า เกณฑ์มาตรฐานควรมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาวะและระดับการศึกษาของผู้เรียนดนตรีไทย ซึ่งผู้สอนบอกโน้ตและบรรเลงให้ผู้เรียนดูก่อน และบรรเลงอย่างช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจมากขึ้น หลังจากนั้นให้ผู้เรียนทำการฝึกซ้อมด้วยตัวเอง ระหว่างนี้ ผู้สอนจะเพิ่มเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยการให้ผู้เรียนฝึกจัดการระบบความคิดให้กับตนเอง ไม่ใช่จำเพียงอย่างเดียว แต่ต้องใช้ระบบความคิดให้ถูกต้อง และให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าตรงไหนควรปรับเปลี่ยน จึงทำให้สอดคล้องกับการสอนทักษะของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ 7 ประการ ได้แก่ เสียงก่อนสัญลักษณ์ ความถูกต้องและความไพเราะ ความมีดนตรีการ ทักษะการฝึกซ้อม ทักษะการแสดง การประเมินผลตนเอง และการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาทักษะ¹⁴ ในด้านสภาพแวดล้อม ผู้สอนใช้ห้องที่เงียบสงบ เหมาะสมกับการถ่ายทอด ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและใกล้ชิดกับผู้สอน สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียน ได้แก่ ซอด้วงของผู้สอนและผู้เรียน หากมีเพียงหนึ่งคัน ผู้เรียนจะใช้ซอด้วงของตนเอง ส่วนผู้สอนคอยอธิบายเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังใช้คลิปวิดีโอจาก YouTube และโน้ตเพลงเพื่อเสริมในการถ่ายทอด¹⁵

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตร ใช้ทฤษฎีสูตร 17 เสี้ยวเสียงพัฒนาความแม่นยำของเสียง ผ่านการสอนแบบมุขปาฐะและตัวต่อตัว ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและเทคนิคการบรรเลง สอดคล้องกับแนวคิดของ อลิซาเบธ สไตเนอร์ ที่เน้นผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา และบริบทการเรียนรู้

Bibliography

- Choosen, Suwannee. (Assoc. Dean, Music & Dramatic Arts, BPI). Interview by Nantene Veanghong. March 10, 2025. (in Thai)
- Choosen, Suwannee. "Sen Sai Lai Saw: The Creation of Thai Music from the Meaning of Line." Research Report, Bunditpatanasilpa Institute, 2020.
<https://www.bpi.ac.th/upload/media/2022/05/6790628c4984e01b9.pdf>. (in Thai)
- Komprong, Teerapong. "Methods of Making Saw-Duang by Master Manoch Pudpong." *Journal of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University* 5, 1 (2018): 18-29. (in Thai)

¹³ Office of the Higher Education Commission and the Fine Arts Department, *Thai Music Standards B.E. 2553*, 2nd ed. (Bangkok: Office of Higher Education Standards and Evaluation, 2010), 5-6. (in Thai)

¹⁴ Narutt Suttachitt, 255. (in Thai)

¹⁵ Suwannee Choosen, interview. (in Thai)

- Office of the Higher Education Commission and the Fine Arts Department. *Thai Music Standards B.E. 2553 (2010)*. 2nd ed. Bangkok: Office of Higher Education Standards and Evaluation, 2010. (in Thai)
- Rerksomphot, Sunat, and Peerapong Sitthiamorn. "A Model of Thai Music Learning and Instruction Management of Secondary Schools under the Office of The Basic Education Commission Bangkok Metropolitan." *Academic Journal Phanakhon Rajabhat University* 8, 2 (2017): 196-203. (in Thai)
- Suttachitt, Narutt. *Music Education: Principles and Key Concepts*. 11th ed. Revised and Updated Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2023. (in Thai)
- Thammaviharn, Sangopsuek. *Thai Music Ensemble*. 5th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2002. (in Thai)
- Udomsri, Santi. (Lecturer, Music Program, BUUMusic). Interview by Nanteneee Veanghong. September 9, 2024. (in Thai)